

пір, поки людина приймає те, що її робить морально вільною, за обмеження своєї природної свободи вибору, до тих пір її індивідуальна сутність ще далека від етичного, розумного ідеалу людства [1, с. 99].

Таким чином, підтвердження гіпотетичного припущення про відсутність свободи волі і, відповідно, моральної відповідальності означало б для людини неможливість еволюційного розвитку, деградацію, існування в дисгармонії і відкидало б можливість творчої самореалізації.

Список використаних джерел:

1. Виндельбанд В. О свободѣ воли. Минск : Харвест; Минск : АСТ, 2000. 208 с.
2. Карлос Вальверде. Философская антропология. Москва : «Христианская Россия», 2000. 412 с.
3. Манфред Рідель. Свобода і відповідальність. Два засадничих поняття комунікативної етики. *Ситниченко Л. Першоджерела комунікативної філософії.* Київ : Либідь, 1996. С. 68–83.
4. Пітер ван Інваген. Нарис про свободу волі. Київ : ДУХ І ЛІТЕРА, 2016. 344 с.
5. Філософський енциклопедичний словник. Київ : «Абрис», 2002. 744 с.

Кузнецова І.О.

аспірантка;

Науковий керівник: Рубанець О.М.

доктор філософських наук, професор,

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

РОЗВИТОК СУБ'ЄКТНОГО ВИМІРУ НАВЧАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Сьогоднішній світ змінюється дуже швидко: зникають одні професії, з'являються інші, інформація може застаріти раніше, ніж людина завершить навчання. За деякими оцінками період актуальності диплому інженера становить лише 2 роки. Тому все більшого значення до 2025 року (відповідно до звіту World Economic Forum «The Future of Jobs 2020» [1, с. 36]) набуватимуть аналітичне мислення, активне навчання та здатність до навчання, креативність, оригінальність та критичне мислення. А це, в свою чергу, вимагає зміни технологій навчання.

Теоретико-методологічними засадами дослідження підвищення якості навчальної підготовки суб'єктного виміру є наукові праці В. Андрущенко (питання державної освітньої політики), Л. Горбунової (теорія трансформативного навчання), К. Корсака (парадигма сучасної національної

освіти), В. Кременя (інноваційна людина), Ю. Мелкова (людиномірність як суб'єктність), І. Надольного (ідентичність в умовах глобалізації), В. Огнев'юка (акме-особистість), О. Скідіна (питання управління освітою) та інші. Однак суб'єктному виміру навчальної підготовки не приділялося потрібної уваги, особливо в контексті взаємодії аудиторної та позааудиторної роботи студента в умовах дистанційного навчання, коли зростає значення мотивації та інших суб'єктних вимірів позааудиторної роботи студента.

Широке поширення дистанційної та змішаної форм навчання в умовах сучасної пандемічної кризи передбачає посилення уваги до розвитку суб'єктного виміру навчальної підготовки, оскільки більша частина навчального процесу відбувається позааудиторно. З огляду на це, викладачу вже недостатньо розвивати аудиторні форми і методи навчання, а необхідно активно впливати на позааудиторну роботу студента і керувати нею. Сьогоднішні студенти вперше потрапили в нові умови навчання, коли вони позбавлені постійного контролю з боку викладача та безпосереднього спілкування з групою сокурсників, а обсяг знань і обсяг компетенцій, які вони мають опанувати зростає. Тому потрібно допомогти студенту організувати своє навчання не тільки в аудиторії, але й дома.

Чим більш фундаментальним, більш теоретичним є курс, тим важче сформувати налаштованість студента на навчання, оскільки він не розуміє самого курсу і не бачить безпосереднього практичного результату, який він отримує після його вивчення, не може оцінити значення цього курсу для формування його соціальних, загальнопрофесійних та спеціальних компетентностей.

Слід також враховувати, що формування особистості студента відбувається в зовсім нових умовах і тому виникає необхідність дослідження мотивації студентів до навчання, їх рівня адаптації до нових умов тощо. Студенти сьогодні надзвичайно різні: є ті, які не зацікавлені у навчанні, й ті, які добре знають, чого хочуть і як цього досягти. Нажаль, викладачі стикаються з тим, що перших більшість. Отже, першочергова задача викладача знайти шлях до такого студента, створити такі навчальні ситуації, в яких студент отримує першу порцію мотивації, що допоможе зрушити йому з місця, показати студенту найефективніші шляхи здобуття максимуму знань за мінімальну кількість годин.

Було б непогано показати студенту значення даної конкретної дисципліни для майбутньої професійної підготовки. Проте найбільші складності тут виникають з базовими фундаментальними дисциплінами, оскільки важко вказати безпосередні застосування в певній області. Тут як у будівництві: фундаменту не видно, але без нього будівля стояти не буде. Як це донести до студентів? Як їм пояснити, що чим більше розвинений спектр фундаментальних (в тому числі теоретичних) дисциплін, тим більша можливість людини в майбутньому розвивати свою суб'єктність?

Сучасна динаміка складних соціальних систем є нелінійною. Знання й технології застарівають дуже швидко, ніхто не може передбачити, які

професії будуть потрібні завтра, а які зникнуть взагалі. Тому конкурентноздатними завтра будуть ті, хто сьогодні вкладає час і зусилля в ґрунтовне опанування фундаментальних дисциплін.

Тут якраз і виникає питання, як розвивати суб'єктну складову, щоб студенти хотіли вивчати фундаментальні теоретичні курси і не просто хотіли, а активно включались у їх вивчення; як перевести студента з нульового рівня суб'єктності (не знаю про цей курс і не бачу потреби його вивчати) на середній (я вже дещо знаю, мені цікаво), а потім на вищий (я хочу застосовувати ці знання в своїй діяльності і я хочу знати ще більше) і найвищий (я знаю, як застосувати отримані знання, і відразу застосовую їх).

Суб'єктність передбачає різні підходи до її формування: психологічний (насамперед, мотивація), педагогічний (в тому числі компетенції та компетентності), інституційний (як-от особливості навчального процесу в певному навчальному закладі), соціологічний (наприклад, ставлення студентів до форм навчального процесу, оцінювання навчального процесу), гносеологічний (розвиток творчих та креативних здатностей), епістемологічний (активність при входженні у сферу знань) тощо.

Сучасний рівень розвитку суб'єктності передбачає використання технологічних засобів та мережевих форм навчання. «Інтерактивні підходи сьогодні є найбільш ефективними, бо ставлять того, хто шукає знань в активну позицію їх самостійного освоєння» [2, с. 225]. В цьому випадку викладач отримує можливість впливати на формування цього суб'єктного виміру, особливо використовуючи разом з класичними інструментами навчання нові: відео, смартфони з їхніми додатками та чатботами, ігри (гейміфікація процесу навчання, яка підтримує змагальність), віртуальну (VR) та доповнену (AR) реальність.

Такий комплексний підхід до навчання, як-от єдність аудиторного та позааудиторного навчання, застосування найсучасніших інструментів навчання і зростання значення інтерактивності, посилення ролі викладача у формуванні суб'єктності, наближенні студента до моделювання ситуацій професійної діяльності, дозволить значно покращити якість освіти.

Список використаних джерел:

1. Звіт World Economic Forum «The Future of Jobs 2020». URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2020.pdf
2. Підласий І.П. Практична педагогіка або три технології. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2004. 616 с.